

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap — Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, egyes szám ára 30 fillér. — Szerkesztőség: Budapest, Szentkirályi-utca 28. szám. — Telefon: 52—31. — Kéziratokat nem küldünk vissza.

SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY
SEGÉDSZERKESZTŐ:
WOHLMUTH ERNŐ
KIADÓTULAJDONOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus népoktatási intézet egy példányban ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján intézendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához, Budapest, Szentkirályi-utca 28.

Majláth erdélyi püspök.

A főpásztor, a püspök egyházmegyéje területén az első tanító, ki Krisztusnak, a legnagyobb Tanítónak eszméjét testesíti meg mindazok előtt, akik a nevelés és tanítás magasabb munkáját teljesíteni hivatottak. Katholikus Néptanítók! Hozzatok szólnak szavaink. Mi, főpásztorainktól nyert jogon hivatva vagyunk a magyar nemzet gyermekeit a keresztény kultúra áldásaiban részesíteni: az iskolában, valamint az iskolán kívül, a társadalomban a nép javaiért dolgozni. Hivatásunk a legideálisabb eszményi munka, melynek betöltéséhez nem elegendő a §§-okba foglalt köteleességeknek szolgálai teljesítése. Hogy feladatainkat a legnagyobb tanító, Krisztus szellemében végczzük: a lelkiismeretünk által felállított nevelői és tanítói kötelezettségeket is nemcsak felismerni, hanem azokat eredménnyel betölteni kötelességünk; ez az igazi katolikus néptanító lélekemelő, boldogító munkája. Erdély egyházmegye főpásztora, ki Isten kegyelméből e napokban szerényen, visszavonultan, kitérve az ünnepeltetés elől, mutatta be az Úrnak áldozársága 25 éves évfordulóján hálaadó áldozatát, életével nemcsak a nagy terjedelmű Erdély egyházmegye tanítói, hanem minden keresztény népnevelő előtt, mint ilyen megtestesítője a krisztusi pedagógiának jelenik meg.

Amint Erdély püspökévé lett, az első naptól fogva nem mulaszt el egyetlen egy alkalmat sem, hogy tanítson, neveljen. Fáradtan, kimerülten is felkeresi az ifjúságot. Ott időz közöttük, gyóntatja őket, szent tanításokat oszt nekik. Felkeresi őket az iskolában. Türelemmel,

benső érdeklődéssel meghallgatja feleleteiket; elismerést oszt; atyailag buzdítja, serkenti a gyöngét. És az ifjúság elfogultság nélkül, gyermeki szeretettel lesi a püspök minden szavát, amely nevel, oktat mindenkit kény-

p-udvarra.

onnau

Felka, Kassa
Szentmiklós-Tassa

Dobozon

Felka, Kassa
Győr
M. Sziget
Elgrad, Brod
St. Arad
S.
Bátka

Balatonszabod

Bátka
Mátamészai
Győr
Kassa

re, Pecs

Arad
Tortosay
Bátka
Fiume, Pecs

M. Sziget
Elgrad
Traist
Ar. Kolozs
Kassa

Budapest-
sra. Irsviat

Kata

g

Szentmiklós-Tassa

15. Adh. Sz. Arad

Kassa

Ar. Kolozs

ny. p-udvarra.

onnau

maros

rgom

spalota-Ujpest

ujvar

Berlin

U. Zsolna

spalota-Ujpest

va. Bazias

as. Temesvár

spalota-Ujpest

csaba

maros

any-Nana

tem. Lajosmizse

keszi-Alag

n. Zsolna

esvár.

ozsvár, Stanistva

ergom

n

esvár, Bazias

don. Ostende,

is. Wina

keszi-Alag

Buda-Csaszár

ie.

g. Németújvár

tergom

tergom

tergom

tergom

tergom

tergom

tergom

tergom

tergom

tergom

tergom

tergom

tergom

tergom

tergom

Main table containing train departure and arrival schedules for October 1st, 1912. It is divided into sections for 'Dél felé' (southward) and 'Dél felől' (northward) directions, listing train numbers, times, and destinations.

*) Hétfőn 15-16 óráig bezárólag január 31-ig közlekedik. *) Csak vasár- és ünnepnapokon közlekedik. *) Nagykőrösi Szőlőgép csak szombaton közlekedik. *) Csak március 1-től közlekedik. *) Csak szombaton közlekedik.

A vonatok indulása Budapest ny. p.-udvarról.

A vonatok érkezése Budapest ny. p.-udvarra.

Main table containing train departure and arrival schedules for November 1st, 1912. It is divided into sections for 'Dél felé' (southward) and 'Dél felől' (northward) directions, listing train numbers, times, and destinations.

*) Csak vasár- és ünnepnapokon bezárólag november 10-ig közlekedik. *) Vasár- és ünnepnap előtti hétköznapokon közlekedik. *) Minden kedden, esztőtörkén, pénteken és vasárnap közlekedik. *) Minden hétfőn, szerdán és szombaton közlekedik.

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap — Előfizetési ára egész évre 8 koronára, félévre 4 koronára, egyes szám ára 30 fillér. — Szerkesztőség: Budapest, Szentkirályi-utca 28. szám. — Telefon: 52—31. — Kéziratokat nem küldünk vissza.

SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY
SEGÉDSZERKESZTŐ:
WOHLMUTH ERNŐ
KIADÓTULAJDONOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus népoktatási intézet egy példányban ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján intézendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához, Budapest, Szentkirályi-utca 28.

Majláth erdélyi püspök.

A főpásztor, a püspök egyházmegyéje területén az első tanító, ki Krisztusnak, a legnagyobb Tanítónak eszméjét testesíti meg mindazok előtt, akik a nevelés és tanítás magasabb munkáját teljesíteni hivatottak. Katolikus Néptanítók! Hozzatok szólnak szavaink. Mi, főpásztorainktól nyert jogon hivatva vagyunk a magyar nemzet gyermekeit a keresztény kultúra áldásaiban részesíteni: az iskolában, valamint az iskolán kívül, a társadalomban a nép javaiért dolgozni. Hivatásunk a legideálisabb eszményi munka, melynek betöltéséhez nem elegendő a §§-okba foglalt kötelességeknek szolgálai teljesítése. Hogy feladatunkat a legnagyobb tanító, Krisztus szellemében végezzük: a lelkiismeretünk által felállított nevelői és tanítói kötelességeket is nemcsak felismerni, hanem azokat eredménnyel betölteni kötelességünk; ez az igazi katolikus néptanító lélekemelő, boldogító munkája. Erdély egyházmegye főpásztora, ki Isten kegyelméből e napokban szerényen, visszavonultan, kitérve az ünnepeltetés elől, mutatta be az Úrnak áldozarsága 25 éves évfordulóján hálaadó áldozatát, életével nemcsak a nagy terjedelmű Erdély egyházmegye tanítói, hanem minden keresztény népnevelő előtt, mint ilyen megtestesítője a krisztusi pedagógiának jelenik meg.

Amint Erdély püspökévé lett, az első naptól fogva nem mulaszt el egyetlen egy alkalmat sem, hogy tanítson, neveljen. Fáradtan, kimerülten is felkeresi az ifjúságot. Ott időz közöttük, gyóntatja őket, szent tanításokat oszt nekik. Felkeresi őket az iskolában. Türelemmel,

benső érdeklődéssel meghallgatja feleleteiket; elismerést oszt; atyailag buzdítja, serkenti a gyöngét. És az ifjúság elfogultság nélkül, gyermeki szeretettel lesi a püspök minden szavát, amely nevel, oktat mindenkit kény-

p-udvarra.
nnan
Felka, Kassa
stniklós-Tass
a
Dobren
Felka, Kassa
sz
M-Sziget
elgrad Bron
et, Arad
s
Kalamit
Tá
Hód
Maramaroszi
sz
Kassa
e, Pécs
Arad
Torbágy
Ruttká
Háme, Pécs
s
M-Sziget
Belgrad
Trieszt
s
ar, Kolozsvár
Kassa
Budapest-
ra, Décs
ata
ka
stniklós-Tass
szőlő, Borosgy
elefőldé, esze
ep, a kiv. közt
y. p-udvarra.
honnan
maros
szon
palota-Ujpest
ujvar
Berina
Zsolna
palota-Ujpest
a, Bazias
s, Temesvár
palota-Ujpest
sada
maros
ny-Nána
em, Lajosmizs
keszi-Atag
n, Zsolna
svár,
szvár, Stanisla
rgon.
esvár, Bazias
on, Ostendé,
s, Wien
akeszi-Atag
Buda-Usaszár
e.
g délelőtt
ergon
ergon
ergon
ergon délután
ergon
esaba
ergon
Erkezik minden
zárólag november

szer és szigor nélkül. S ha az egyházmegye tanítói gyűlést tartanak, megjelenik közöttük varatlanul az első tanító. Megjelenése nem változtat a gyűlés tárgyrendjén. Ezt ő nem engedi. A komoly pedagógiai és módszertani vitatkozásokba bevegyül észrevétlenül a főpásztor, az első katolikus tanító és így válik a nap minden jelenlétére nézve örökké emlékezetes ünnepnappá. A neveléshez, a tanításhoz adott intelligenciával, utasításai a szívekbe vésődnek és tényleg vezetnek, irányítják a tanítókat az iskolában és az iskolán kívül a lelkes, az ideális, katolikus tanítói munkára.

Élj soká főpásztor, kit a Szentlélek kegyelme vezérelt a főpásztori, a püspöki székbe, hogy életed minden percének munkájával megtestesítsd előttünk a legnagyobb tanítónak, Krisztusnak eszméjét, mert Ő, Krisztus a mi igazi eszményképünk. Tőle tanulunk hitet, mely erősít a csüggedés nehéz perceiben. Az Ő életéből merítünk elveket nevelői munkánk minden lépéséhez, hogy faradozásunkat siker jutalmazza. Krisztus élete tanít minket arra, hogy a keresztény néptanítói hivatás sok szeretetet, lemondást, szenvedést kíván és hogy mindezen tulajdonságok gyakorlására is egyszer-mind csak az oly tanítói lélek hivatott, kinek szívében Isten él! *Ember Károly.*

Jellemképzés és erkölcsi nevelés.

Irta: Dr. Giesswein Sándor.

A pedagógikus világ minden vidékét hatalmas szózat járja át — mintha csak a menekvő keresők jajszáva volna — de mindenestre egy erőteljes belső szózat az, intézve mindazokhoz, kiknek hivatása a felszabaduló nemzedék irányítása és nevelése — s ez a szózat: «Képezzetek jellemeket».

A XVIII-ik században — így szólt Gabriel Séailles a londoni erkölcsnevelési kongresszuson — azt képzelték az emberek, hogy a fölvilágosodás haladása mindenre képes. Az igazság megismerése — így vélekedtek — az embert megszabadítja előítéleteitől és illuzióitól s ezzel egyetemben a szenvedélyek káprázataitól s így majd cselekedeteit csak az ész fogja irányítani. A tapasztalat ezt a szélső és kizárólagos intellektualizmust meghazudtolta s ennek ellenhatásaként azt állították, hogy a tudomány távol van attól, hogy önmagában az erkölcsi érzést nevelje, az inkább csak eszköz, melyet különféle célokra lehet használni s amelynek értéke ép attól függ, hogy miként használjuk.

Ezek a szavak — a világ minden részéből egybesereglett pedagógusai előtt egy radikális gondolkozású ember által kimondva — úgy hangzanak, mintha csak korunk teljes tudatára ébredt volna annak az igazságnak, melyet Pestalozzi már egy századdal előbb mintegy próféta lélekkel kimondott eme szavaiban: «Valamely korszak az igaznak megismerésében

hatalmas léptekkel haladhat előre s mégis a jónak akarásában messze elmaradhat».

Ama erkölcsi krízis, mely valamennyi kultur-nép szociális életében a technikai haladás vilányfénye mellett mint árnyékfolt mutatkozik, általánosan azt a meggyőződést érlelte meg, hogy nem szabad ma már megelégednünk az úgynevezett pozitívista felvilágosodottságnak csupán csak ismereteket közvetítő nevelési mesterségével, hanem hogy előre törekvő kulturális haladásunk az egyéni és szociális kialakulásra áldásossá csak a jellemképző nevelés-művészet által válhatik.

Jules Payot az emlékezetnek az ismeretek rendezetlen chaoszával való túlterhelését szellemi restségnek nevezi, mely a szellemi tevékenységet megöli.

«Örökösön szövegekre támaszkodva, az elmének nem akad teremteni való dolga, mondja Payot. Az idő tekintetben igazat fog adni Renan jóslatának a tisztán erudíción alapuló tudományokról. Nincs jövőjük. Az általuk elért eredmény nagyon is bizonytalan és vitás — s az a húszezer kötet, mely évenként a nemzeti könyvtárban fölhalmozódik, nem számítva ide a hírlapokat és az időszaki folyóiratokat, ötven év alatt egy millió kötettel gazdagítja a meglévő gyűjteményt. Egy millió kötet! Kötetenként közép-számitással két centimétert véve a vastagság méretéül, olyan halom könyvet ad ki, mely magasságra nézve négyszer mulja fölül a Mont-Blancot! Nem világos-e, hogy a történelem mindjobban mellőzni fogja a tulajdonneveket, hogy annál inkább kiemelje az okaiban és eredményeiben még mindig kétséges nagy szociális eseményeket és hogy a tisztán emlékezetbeli tudás, a rengeteg anyaghalmozás alatt összerokkadva, a gondolkodó elmék előtt elveszti minden tekintélyét.»¹

Távol vagyunk attól — s azt hiszem Payot is — hogy a tudós hangya szorgalmát, mellyel adatokat gyűjt és összehalmoz, becsméljük. De Európaszerte azt panaszolják, s azt hiszem a tanulók túlterhelésétől elhangzó kesergések is innen származnak, hogy oktatásügyünk az egész vonalon az utolsó évtizedekben csak ismereteket gyűjtött és halmozott össze, rendszer és céltudatosság nélkül s ez által egy chaoszt vagy tohuva-bohut teremtett, amely fölött azonban nem lebeg Istennek alkotva rendező szelleme.

Oly sokat emlegették azt, hogy a tudomány hatalom, míg végre észrevették, hogy mint minden hatalommal, úgy a tudománnyal is vissza lehet élni. A fő tehát az, hogy az embereket megtanítsuk arra is, hogy a tudománnyal jól éljenek.

Magában véve örvendetes jelenség az az általános törekvés, hogy az oktatást erkölcsi tartalommal telítsék.

¹ Payot, Az akarat nevelése. Ford. Weszely Ödön. 2-ik kiadás. I. köt. 38. l.

Franciaországban az utolsó 30 év alatt 200-nál több erkölcstankönyv jelent meg, melyek közül egyik-másik 60-nál több kiadást ért, — a huszadik század már hat erkölcsnevelési világkongresszust látott. Persze, ezzel a kérdés még nincs megoldva — ezek a törkévések még nem hozzák meg az erkölcsi haladást. Nagyon érdekes az, amit Fitzmaurice, az angol külügyminiszter mondott nekünk a londoni erkölcsnevelési kongresszus (1909.) megnyitása alkalmával. Franciaországban történt — így szólt — hogy a szokásos évszázad jutalmak kiosztása alkalmával a tanító, midőn az erkölcstani jutalmat átadta, ezeket a szavakat fűzte hozzá: «különbben meg kell jegyezmem, hogy a jutalmazott intézetünk legvasóttabb növendéke». Ebből látható, hogy a francia erkölcsnevelési rendszer a gyakorlatban nem vált be. De azért ezek a törkévések mégis azt tanúsítják, hogy az emberek keresnek valamit, ami elveszett. S hogy mi ez, azt Payot előbb idézett művének előszavában nagyon jól megmondja:

«A XVII. században és a XVIII. század egy részében kétségtelenül a vallás uralkodott a lelkekben: az akarat nevelésének kérdése nem léphetett előtérbe a maga egész általánosságában: azok az erők, amelyekkel a katolikus egyház, ez a példátlanul álló jellem-nevelő, rendelkezett, elégségesek voltak arra, hogy a hívők életének célját és irányát nagy körvonalakban megadják.

De ma ez az irányítás a gondolkodó elmék nagy részénél hiányzik. Nem pótolta semmi. Ezért hírlapok, folyóiratok, könyvek, sőt regények egymással vetekedve panaszkodnak azon, milyen esekély most az emberekben az akaratérő!»

Igaz, hogy Payot szaktársai még mind nem jöttek erre a meggyőződésre, így például 1909. Nancyban egy nevelési kongresszuson (Congrès des Amicales d'Institution) ezt a határozatot hozták: Az elemi oktatás igazi feladata semmi egyéb, mint hogy a gyermekekkel a munkaeszközöket megismertessék és vele az összeműködésre hasznosító ismereteket közöljék — mert mint az indítványozó Dutrenne tanító kifejti, se a tanítónak, se a szülőnek nincs joga arra, hogy a gyermek egyéniségének fejlődését befolyásolja. Sem az iskolában, sem a családban nem szabad moralizálni, vagyis a gyermeket a becsületese ember kötelességeire tanítani — mert mi nem tudjuk azt, mi a becsületesség. Arra a kérdésre pedig, hogy mi lesz akkor az erkölcesel és a társadalommal, csak azt a feleletet adja: Lesz, ami lesz.¹

Ha az iskola egyáltalán a társadalom fejlődésére és az egyéniség kialakulására jótékony hatással akar lenni, jellemképzőnek kell lennie s e célból az akaratérőt kell fokoznia. Mert a jellem nem csupán valami az emberrel veleszületett, amely mint a gaz és dudva magától

nő fel. E tekintetben teljesen egyetértünk Payot-val:

«A jellem nem egyszerű fogalom. Hajlamok, eszmék stb. nagyon is összetett eredője az. Következésképp azt állítani, hogy a jellem velünk született, annyi mint lehetetlenséget állítani.

Az az állítás, hogy a jellem velünk született, azt a nézetet foglalja magában, amely ellen egész belső tapasztalatunk, a nevelők minden tapasztalata és az egész emberiség gyakorlata fellázad: tudniillik, hogy a jellem lényeges elemei, a hajlamok mindörökre változhatatlanok! Bebizonyítjuk azonban, hogy ez nincs így és hogy módosítani, elfojtani vagy erősíteni tudjuk az érzést. Ha az egész emberiség nem ebben a véleményben volna, nem vennék magunkra a gyermekek nevelésének a gondját. A természet vállalná el azt egyedül a maga törhetetlen törvényeivel.»¹

Azonban nagyon téves Payot-nak az a nézete, hogy a jellemképzés csupán csak bizonyos akaratgimnasztikából áll, mely által az emberben az akaratérőt fejlesztjük. Ha a jellem csak annyi, mint akaratenergia, céltudatos, semmi akadálytól meg nem riadó tevékenység, — akkor jellemesnek kellene elismerni egy III. Richardot, Macbethet, a céltudatos ármánykodók, az egoista intrikusok egész seregét.

Az akaratérő energia, ép úgy, mint a testi erő, melyet gyakorlattal szinte lehet fokozni, de jóra s rosszra egyaránt használni.

Hogy igazi jellemet képezzünk, nem elég az akaratot nevelni, dresszírozni, — hanem azt a jóra is kell irányítani, amit csak erkölcsi ideálok és motívumokkal tudunk elérni. Az akaratérő mindenesetre az a talaj, melyen az erkölcsösség megterem, de azért az akaratérő maga még nem erkölcsösség.

Az akaratérő virtuózai lehetnek az erényességnek, odaadásnak és önfeláldozásnak, az élet-szentségnek, tudományos kutatásnak, hazaszerettségnek, tudományos kutatásnak, hazaszerettségnek hősei, — de lehetnek a rút egoizmus által inspirált zsarnokok, kiméletlen kizsákmányolók. Minden csak attól függ, minő elvek kormányozzák és irányítják ezt az akaratérőt.

Ugyan mi lenne a mi kulturánkból, polgári szabadságunkból, társadalmi életünkől, jogból, törvényből és igazságból, ha az akarat nevelésénél csak azokat a biológiai törvényeket vennék figyelembe, melyek egyik modern szociológikus iskola szerint egyedül szabják meg az egyéni és társadalmi fejlődés irányait. «A biológia — így szól ez iskolának egyik vezető geniusza Le Dantec — az egyén jogait csak úgy definiálhatja, hogy mindenkinek jogai egyenes arányban állanak ahhoz a képességéhez, hogyan tud másoknak ártani. Ez oknál fogva az egoizmus, a kegyetlenség és az értelmes gondolkodás az embernek legkiválóbb tulajdonságai, de ezek

¹ Dutrenne, Cours de pédagogie nouvelle.

¹ I. m. I. k. 17. l.

között az egoizmusnak és kegyetlenségnek kell az első helyet tulajdonítani.¹

Ez a biológiai erkölces tan, amely különben a tiszta egoizmusnak a kodifikációja s amellyel egy Nietzsche bölcséletében és Ratzenhofer szociológiájában is találkozunk, végeredményében csak arra az életfelfogásra vezethet, melyet Carlyle kissé drasztikusan, de találóan a disznók világnézetének (Schweine-Weltansicht) nevez. Ennek ideálja a teli valyú és a piszokban való fetrengés kenyelmessége.

Mindebben lehet akaraterő, — de nincs a szó nemes értelmében vett jellem, mely Herbart szerint az akaratnak erkölcsi irányításában áll. Ehhez pedig erkölcsi elvek és erkölcsi idealok, a metafizikai világ ideáljai szükségesek. Azért valójában erkölcsellenes az az irányzat, mely Franciaországban az erkölces tan úgynevezett laicizálása vegett az iskolai nevelésből minden metafizikai fogalmat ki akar küszöbölni.

Igy például Alfred Moulet az 1882. évi francia iskolareformot — mely a vallástani tanítást az iskolából száműzte — reakcionáriusnak tartja, mivel Jules Ferry utasításai a spiritualizmusra támaszkodnak és az erények alapját a spiritualisztikus — és nem a materialisztikus — világnézetben keresik. Ez — így vélekedik Moulet — sérelmes a materialisztikus és atheisztikus atyákra nézve, kiknek joguk van azt követelni, hogy gyermekeik is hasonló nevelésben részesüljenek, pedig, így folytatja Moulet, Jules Ferry maga is azt az utasítást adta a tanítóknak, hogy előadásai közepette mindig azt képzeljék, hogy a gyermekek mögött ott van atyjuk és azért soha se mondjanak olyasmit, ami az atya meggyőződését sérthetné,² nézetünk szerint azonban J. Ferrynek, ha elvéhez következetes akar lenni, azt is kellett volna követelnie, hogy a tanító az anyák meggyőződését is tiszteletben tartsa.

Már aztán nem tudom, vajjon ez a pedagógikus iskola ugyanezt a neutralitást követelné-e a tanítótól, midőn a fennálló társadalmi rendről vagy a jelenlegi francia köztársasági kormányformáról van szó — minthogy az esetleges anarchista atyák meggyőződése szintén kiméletet igényelhetne?

Hasonló neutralitást a metafizikával szemben követel legújabbán Marceron is. A jelenlegi (francia) nevelésügy, úgy mond még mindig a Cousin-féle spiritualizmusra támaszkodik, ez pedig tulajdonképen leplezett kereszténység, mert föltételezi Isten létét és az ő világhatalmát, az ember akaratának szabadságát és az ő kötelességét, hogy az erkölcsi törvényeknek alávetse magát, továbbá a túlvilági igazságszolgáltatást.³ Ezeket a metafizikai eszméket termé-

zetes eszmékkel kell helyettesíteni. Ilyenek Marceron szerint az erkölcsi egyéniség, a cselekvés okszerűsége, a társas ösztön, a bátorság, az őszinteség, a becsületesség, a türelmesség gyakorlata, az igazságosság, az odaadás és a haladás eszméje. Mily hiabavaló játék a szavakkal! Hisz mindez eszmék csak a bennök rejlő metafizikai alapeszméktől nyernek életet, — nélkülök csak üres szavak. Hisz az igazságosság és egyéni felelősség a Nietzsche-fele világnézet szemében a rabszolgamorál keretébe tartozik, melyen az igazi nagyság egyszerűen túl teszi magát. Hisz a biológikus és metafizikamentes felfogás szerint az igazságosság abban áll, hogy az ember önző ösztöneit követi. Hová lesz ilyen elvek irányítása mellett a jellem? S hol találjuk a jellemes embereket, kikről Emerson mondja, hogy ők a társadalom lelkiismerete?

Amennyiben jellem alatt — a szó nemes értelmében — a gondolkozásnak, érzésnek és cselekvésnek harmóniáját értjük, annak kiképzését leginkább a nevelés egységessége által érjük el.

A régiek is tudták már, hogy az ifjúság benyomásai elvülhetetlenek. Renan mondá: «Érzem, hogy életemet mindig az a hit kormányozza, amely hitem nincs meg többé: a hitnek megvan az a sajátosága, hogy bár eltűnt, de még mindig tud hatni.» Ime mily áldásos még a hitetlenek számára is, hogy valamikor vallásos nevelésben részesültek.

De a benyomások s még az ifjúkoriak is, csak akkor hatásosak, ha egymást erősítik és támogatják s az egyik nem rontja le és törli el a másikat. Ez az, amit a Herbartianusok a nevelés koncentrációjának neveznek — és ép e koncentráció kedvéért Herbart követői előnyt adnak a hitvallásos iskolának, ahol az egész nevelés és oktatás egységes célt követ.¹

A nevelésnek ez az egységes koncentrációja követeli meg azt, amit Fr. W. Foerster az egész tananyag erkölcsi áthatolásának (die ethische Durchdringung des gesammten Lehrstoffes) nevez. Hasonló gondolatot fejezett ki Felix Adler, a Columbia University tanára, a londoni erkölcsnevelési kongresszuson, azt állítván, hogy az erkölcsi megismerés egy legfőbb célnak eszméjét tételje föl. Az egész nevelés rendszere egy piramis, melynek betetőzése az erkölcsös érzés, vagy jobban mondva egy szellemi naprendszer, ahol a többi ismeretek a bolygók s a központi világosság, mely körül minden fordul, az ethikai végei.²

A nevelés e koncentrációja ellen kétféle módon vétének; vannak, akik egészen a régi esapásokon járnak és a mai kor szükségleteivel nem számolnak, míg mások mindent

¹ Félix le Dantec, L'Égoïsme base de toute société. Paris, 1912. 3. és 11. l.

² Papers on Moral Education, communicated by the First intern. Moral Educ. Congress, London, 1909. 197. l.

³ A. Marceron, La Morale par l'État. Paris, 1912. 27. l.

¹ V. ö. Barth, Die Elemente der Erziehungs- und Unterrichtslehre. 2. Aufl. 1908. 409. l.

² Papers on Moral Educ. 9. l. I. Sess. The scope and aim of ethical Education, By Fel. Adler, Prof. of applied. Ethics, Columbia University, New-York.

fel akarják fordítani és a nevelésügyet végzetes experimentálás birodalmává akarják tenni. Azok azt vélik, hogy a követelményeknek elég van téve, ha az erkölcsi igazságokat a hitoktatás keretében adják elő — ezek pedig az erkölcsi nevelést a hitoktatástól egészen el akarják különíteni. Így történt ez Franciaországban, ahol, miként láttuk, most annyira mentek, hogy a nevelésből — az erkölcsi nevelésből is, minden metafizikai fogalmat ki akarják küszöbölni, ami valóságos abszurdum, mert ha ezek helyébe az igazságosság és szabadságszeretetet akarják ültetni, — jegyezzék meg, hogy ezek metafizika nélkül szappanbuboréknál is kevesebb értékűek.

Az erkölcsi nevelés alapjának a hitoktatásnak kell lennie, — de az alappal nem szabad megelégednünk, hanem azt be is kell tetőzni.

Pestalozzi már egy századdal ezelőtt azt a találó megjegyzést tette A kísértés (Die Versuchung) című művében, hogy a katechetikai erkölcsi oktatás elegendő az erkölcsi berendezkedésre egyszerű falusi viszonyok mellett, — de a városi élet komplikációi azt kívánják, hogy azokat az erkölcsi igazságokat a gyakorlati élet ezer meg ezerféle viszonylataival kapcsolatosan mutassuk be. És azóta a szociális fejlődés annyi új meg új komplikációt hozott létre és terjesztette azt ki a vidékre is, hogy bizony elkerülhetetlen dolog az erkölcsi oktatást és nevelést nemcsak kimélyítve, hanem az életviszonylatokra kiterjesztve foganatosítani.

Portugáliában megtették azt a kísérletet, hogy a polgári kötelességekről szóló tanítást függelékül a katekizmushoz csapták. Így pl. M. Anaquim kanonok az ő kátéjában (Compendio de Moral e doutrina Christa). Én ezt a kísérletet nem tartom sikerültnek, mert egyrészt általa a tulajdonképeni káté — az alapozás — nagyon összezsongorodik, de másrészt az ilyen kísérlet, mely az Isten és az állam iránti kötelességeket összeolvastja, az egyházból könnyen államrendőri szolgát teremthet. Maradjon mindegyik a maga helyén, egyház és állam egymást támogatva — de nem összeolvastva, mert az ilyen bizantinizmus veszedelmesebb, mint a teljes szeparáció.

Különben pedig ez az összeolvasztás megint azt hozza magával, hogy az erkölcsi oktatást bizonyos órákra szabja elő — pedig az erkölcsi nevelésnek ne legyen csak bizonyos órája — hanem azon legyen a sor mindig és mindenkor. Ha el akarjuk kerülni azt a tendenciát, mely félszegen ugyan és kellő eredmény nélkül, a hitoktatást az ugynevezett erkölcsi oktatással akarja pótolni, akkor nekünk a hitoktatás mellé, nem annak pótlásául, hanem kiegészítésül, gyakorlati alkalmazásul oda kell állítanunk a mindent átható erkölcsi nevelést. De hozzáteszem, ennek nem szabad ötletszerű experimentálásnak lenni, ehhez nemcsak tapasztalat, hanem rendszeres tanulmány szükség s az ehhez való rendszeres utasításokat

Foerster Fr. W. munkáiban találjuk meg, melyeknek olvasását nem tudom eléggé ajánlani. Ohajtanám, hogy az ő szorosan vett moralpedagógiai műveit (Jugendlehre, Schule und Charakter) is fordítsák magyarra, vagy ezek alapján készítsenek tanítóink számára moralpedagógiai kézikönyvet s a **felnevelkedő nemzedék számára tanítóképzőinkbe hozzák be a keresztény moralpedagógia tanítását, az egyetemen pedig állítsanak számára tanszéket.**

IRODALOM. MŰVÉSZET.

Az iskolai és ifjúsági könyvtárjegyzék közlése lapunk mai számából nyomdai okok miatt elmaradt. A teljesen átdolgozott könyvtárjegyzéket lapunk jövő heti számában fogjuk közrebocsátani.

Mihályfi Akos dr. könyve az igehirdetésről.

Mióta nem a vallás a legerősebb mozgatója a társadalmi és politikai mozgalmaknak, azóta az irodalomban egyre ritkábbak a teológiai kérdésekkel foglalkozó munkák. A XVIII. század derekán még nagyuraink is egyre-másra írják és fordítják a vallásos tárgyú műveket, száz év múlva pedig már maga a papság is meglehetősen elhanyagolta az irodalom ezen ágát. S mivel a közérdeklődés megszűnt a teológia kérdései, módszere és feladata iránt, azok is másképpen kezdetek dolgozni, akik hűek maradtak a vallástani irodalomhoz. Munkásságuk elvesztette az étellel való kapcsolatot s gondolat, de mesterségesen nevelt virághoz kezdett hasonlítani. A vallásos irodalom, mely *Pázmány*, sőt *Dévai Bíró* Mátyás korában is olyan kelleke volt minden művelt ember szellemi táplálkozásának, mint ma az ujság, elszigetelt kis körnek: a papságnak lett céhbéli foglalkozása. S még a papság legnagyobb része is csak addig törődött vele, amíg kénytelen volt.

Korunk gondolkozásában újra kezdenek tért foglalni a vallásos eszmék. Intelligenciánk egyre szívesebben hallgat és olvas teológiai fejtegetéseket is. Minden író vagy szónok, aki a vallás kérdését korszerűen tudja felfogni és előadni, gyorsan jut sikerhez és népszerűséghez. Az irodalom is kezd közeledni az élethez. S bár épen a vallási élet az a tér, amelyen a szokás hatalma és a hagyományok kényszerítő ereje legerősebben érvényesül s legnehezebben leküzdhető, sok jelenség biztat azzal a reménnyel, hogy vallási irodalmunk s ezzel vallásos életünk is vissza fogja nyerni azt az élénk és jótékony kapcsolatot az étellel, melyet a társadalomnak s a vallásnak egyformán kárára olyan sokáig nélkülözött.

Hatalmas előrelépésnek tartjuk e tekintetben dr. *Mihályfi Akos* egyetemi tanárnak most megjelent *Az Igehirdetés* c. könyvét. E munka *Mihályfi Akos* lelkipáztorkodástani egyetemi előadásainak gyűjteménye, tehát épen annak a tudománynak vezérfonala és kifejtése, amely arról szól, hogy a papságnak miként kell az Isten igéjét hirdetni, miként kell hívei lelki üdvösségét gondozni, miképen kell papi kötelességeit a XX. század szociális és humánus szellemének is megfelelően teljesíteni. A lelkipáztorkodástani műletének kifejtése s iro-

dalmanak ismertetése után három könyvben szól a templomban, az iskolában s az életben végbemenő igehirdetésről. A modern élet minden helyzetére, minden viszonylatára megadja a helyes útbaigazítást s ezeket az útbaigazításokat a legorthodoxabb teológus sem kárhoztathatja és a modern szociológus is csak épülhet, okulhat rajta, örvendhet neki. S hiába próbálnak gúnyolódni a régimódi teológusok és társadalompolitikusok a szerintük üres és definiálhatatlan «korszellem» gyakori emlegetésén, az ilyen könyvekben ugyancsak érezzük ennek a korszellemnek a létketését. Ezt nem a világtól elzárt cellában, nem is csak jámbor nénikéktől látogatott sekrestyékben írták, aminthogy az Úr Jézus is az életbe, a küzködő s el is eső emberek közé küldte tanítványait. Ha nem volna annyira elkopátott ez a szólás, azt mondanók, hogy *Mihályfi* pontosan diagnosztizáló keze ott van a társadalom úterén s a papság felelősségteljes pályájának jelöltjeit nem a hagyományos tanokat követve, hanem ennek az úternek mozgásai szerint s a tudomány legújabb megállapításait felhasználva tanítja a legnemesebb foglalkozás mesterségei részére. Tanítása támogatására mindig feltárja előttük a tárgyalt kérdés egész irodalmát, megismerteti a pápi hivatás nehéz feladatainak megoldásában segédkező intézményeket. Küzd a cög, az elfogultság, a kaszt-szellem ellen, igyekszik beleönteni tanítványai gondolkodásába a világi társadalom helyes méltánylását, szóval kifejtja a papságnak olyan ideálját, mely egyaránt harmonizál az Evangélium és a XX. század szellemével.

Munkája vezérlő eszméit tárgyalási módja is szerencsésen igyekszik érvényre juttatni. A harminc-íves vaskos kötetben nincs egy oldal, amelyen föl-ütne fejet a tudományos és pláne teológiai munkánálunk már egészen megszokott nagyképűsége, fontoskodása, vagy homályossága. Zamatos magyar nyelve olyan világos, szabatos és eleven észjárását közvetít, mely e munkát a nem szakemberekre nézve is élvezetes olvasmánnyá teszi.

A magyar katholicizmusnak ma nem igen lehetne nagyobb szerencsét kívánni, mint hogy a következő évtizedekben ennek a munkának útmutatásai szerint készüljenek a lelkipásztorkodásra ifjú levítái, de eredményt várunk *Mihályfi* munkájától az inter-confessionális érintkezésben, a világnézeti harcokban is. Ez után a könyv után, mely végre is az állásánál fogva is első magyar szakember munkája, extra et inter muros csak az elfogultság és igazságtalanság mondhatja a kath. lelkipásztorkodás szerves kellékének és fegyverének a türelmetlenséget és maradságot.

A mű a Stephaneum-nyomda kiváló műizlését dicséri s hat korona árban megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkereskedésében.

HIREK.

Jogi tanácsok. Az Országos Katholikus Tanügyi Tanács a legutóbb tartott ülésében elfogadta az elnökségnek abbéli előterjesztését, hogy a Tanács Központi Irodája a kath. iskola életére vonatkozó, szóval a kath. tanügygyel összefüggő mindennemű kérdésben jogi tanácsot közvetít a hozzáfordulóknak. Kimondta ugyanakkor azt is, hogy a Tanács Központi Irodája figyelemmel kíséri a napi és a tanügyi

sajtó híreit s mindazon esetekben, mikor a kath. tanügyre, a kath. iskola hatóságaira vagy a kath. tanítókra vonatkoztatva téves, bántó közlések jelennek meg, a való tényállást kipuhatólja és a helyreigazító közlések közzétételéről gondoskodni fog. *Levélek «Az Országos Kath. Tanügyi Tanács Központi Irodája»* Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. intézendők.

Karácsonyi kirándulás a Magas Tátrába és Kassára. A Magyar Tanítók Turista Egyesülete elnöksége a karácsonyi szünetben 8 napos társasutazást rendez a következő utitervvel. Indulás Budapestről dec. 26. reggel 9 ó. 35 p.-kor. Érk. aznap Tatralomnicra este. Tartózkodás, kirándulások a Tarajkára, a Tarpataki vízeséshez, szánkó és bobszéli sport. Visszaindulás január 1-en Kassára, a Dóm és Rákóczi sírjának megtekintése, másnap a Rákóczi múzeum és az áll. javítóintézet megtekintése. Elutazás január 2. Budapestre érk. este 10 ó. 50 p.-kor.

A részvételi díj az összes költségek beleszámításával személyenként 112 korona. Ebben foglalatik: a vasuti jegy (fél jegykedvezményvel), szállás, ellátás, Tátrai villamosok költsége, borralalók. Csak a szeszes ital ára nincs benne.

Jelentkezni december 5-ig lehet Tas József egyesületi titkárnál, a kirándulás vezetőjénél, Budapest, VI., Lehel-utca 16. A jelentkezéssel egyidejűleg 10 korona küldendő be Gyuris Géza egyesületi pénztárhoz, VII., Hernád-utca 42—44. A részvételi díj hátralevő része december 20-ig küldendő be.

Részt vehet első sorban egyesületi tag, azonkívül tanítók, tanárok és azok családtagjai. A határidő letelte után jelentkezést semmi körülmények között nem fogadhatunk el. Az *elnökség*.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEI.

V. L. A katolikus tanítói árvaházra gyűjtött összeg dr. Walter Gyula c. püspök úrhoz, mint a katolikus tanítói segélyalap elnökehez küldendő. — **S. M.** A tájékoztatóban adtam választ. — **Vita tárgya.** A szemléltető képek kifüggesztése azon a tanítási órakon és a tanításnak azon a fokozatán szükséges, amikor bemutatunk, szemléltetünk. A képzet és fogalomalkotás lelkimunkája, már nem kívánja, hogy a szemléltető kép a tanítványok előtt legyen. Az a térkép, amelyről a földrajztanítás történik, szintén kifüggesztendő. A begyakorláshoz is szükséges a térkép. Az összes szemléltető képek, térképek kifüggesztése pedagógiai szempontból nem indokolt. A kimélet is figyelembe jő. — **Özv. K. I.** Fél évig élvezi elhunyt férjének összes járandóságait. Temetkezési járulékot a törvény nem állapít meg. — **S. M.** Igen. A katolikus tanítók országos testületei az Országos Bizottság és a Katolikus Tanügyi Tanács és ezen intézmények vezetősége minden mozgalmat megfontolt előrelátással és férfias határozottsággal vezetett. E komoly mozgalmaknak eredménye nem maradhat el. A drágasági segély ügyében, valamint a családi pótlékra nézve is emlékiratot terjesztett föl az illetékes helyekre. A Katolikus Tanügyi Tanácsnak legutóbb tartott ülésén hozott igen fontos határozatok is végrehajtottak már. — **Sz. K.** A terv megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkiadó-hivatalában, Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. — **B. D.** Igen, megilleti. — **B. B. M.** 1. A hátralék behajtásáról az iskolafenntartó gondoskodik, az 1907. évi 27. törvény cikk előírása szerint. 2. Kérjen intézkedést az illetékes egyházi hatóságtól. 3. A természetben adott lakás tartozását a fenntartó teljesíti. — **Sz. J.** Feleltem. — **Tantestület.** A hivatalos előírás csak heti beosztással kívánja a részletes lecketervet. A buzgó tanító azonban — saját használatára — órabosztással is elkészíti az állandó lecketervet. — **H. K.** Levélben adtam választ.

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEK

A nmélt. püspöki kar határozata köte-
lezőnek nyilvánította a katolikus nép-
oktatási intézetek pályázatainak a «Nép-
nevelő»-ben való közzétételét.

KIADÓHIVATAL:
Szent-István-Társulat Budapest.
A KIADÓHIVATAL FŐNÖKE:
LOVÁSZY DEZSŐ.

Pályázati hirdetések minden egyes szá-
vának egyszeri közlése 6 fillér. Csakis
azon pályázatok közölhetnek, melyek-
nek díja előre lefizetett.

**A lapot kérjük gondosan megőrizni. Pótlásokat számonként 30 fillér ellenében teljesítünk.
Csakis azt a pályázatot közöljük, melyért a pénzt péntek délig megkapjuk.**

Esztergomi érseki megye.

A «Népnevelő» 40. számában Alsóalmásra hirdetett pályázatot nov. 15-ig meghosszabbított. *Dénes Béla*, plébános. 1509 1—1

Az ipolyvarbói lemondás folytán megüresedett kántortanítói állásra pályázatot hirdettünk. Javadalom különböző címeken összesen a díjlevél szerint 1190-44 kor.; és lakás. Kikötés van arra, hogy szövetkezeti könyvelő lesz. A pályázni szándékozók személyes megjelenése és próba énekése feltétlenül szükséges. A pályázók szabályszerű kérvényeiket *Karkecz Lajos* iskolaszéki elnökhöz irányítsák. Határidő f. hó 31-ike. 1505 1—1

A «Népnevelő» 42 ik számában hirdetett felsőszeli-i (Pozsony m.) róm. kath. osztálytanítói állásra a pályázati határidő nov. 3-ig meghosszabbították, azon hozzáadással, hogy az állásra okleveles tanítónők is pályázhatnak. *Iskolaszék.* 1514 1—1

Nyugdíjaztatás kérelmezése folytán, a Nőgrád vm., Nagylóczy róm. kath. plébániához tartozó **hollókői** róm. kath. férfitanítói állás (a díjlevél szerint lakás és 1000 kor. fizetéssel) 1913. évi január 1-én, több mint valószínű megüresedik. Az iskolaszék a pályázatot ezen állásra csak a nyugdíjaztatás közlése után január első felében tűzi ki. Aki ezen állást elnyerni szándékozik, az a nagylóczyi főtsz. plébános úrhoz forduljon kérelmével nov. 3-ig. Az iskolaszék csak 2 havi próbaműködés után fogja a jelentkező tanítót az állás elnyerésére érdekesíteni. A jelzett idő alatt, a jelentkező tanítót, a nyugdíjazandó tanító fogja 20 kor. havi fizetés, lakás és étellemezéssel ellátni. *Hollókő, u. p. Nagylóczy. Az iskolaszék.* 1510 1—1

Nagymodrói (Nyitra m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettetik *október 31-re*. Új lakása áll. két szoba, egy konyha, egy kamra, egy istálló és egy pajtából. Jövedelme: harmadfélholdnyi szántóföldön, káposztásföldön és két házikerten kívül, készpénzben és terményekben a díjlevél szerint 1053 koronából áll. Kötelessége: a mindennapi és ismétlőiskolát tanítani s kántoriatat végezni. Tannyelv: magyar-tót. Folyamodványok a nagymodrói iskolaszékre címezve, Sasvári N. János h. pléb. és iskolaszék elnökehez nyújtandók be. Az állás azonnal elfoglalandó. Nős tanítók is pályázhatnak. Személyes megjelenés előnyös. *Sasvári N. János* isksz. elnök. 1501 1—1

Szencz (Pozsony m.) az ujonnan szervezett 1000 kor. törzsfizetéssel és 200 kor. lakbérrel ellátott tanítónői állásra *november 2-ig* pályázatot hirdettünk. A megválasztott köteles a törvényes óraszámom belül nem csak saját, de más osztály leány tanulóit is kézimunkára tanítani. *Róm. kath. iskolaszék.* 1506 1—1

Nyitra-perjési (ezelőtt Prassic, Nyitra m.) megüresedett kántortanítói állásra pályázat hirdettetik. Javadalma: tandíjváltás az adóhivataltól 392 kor., 6 hold 1102 □-os szántóföld haszonélvezete, melyért jelenleg 251 kor. évi bér jár, a bérlet 1916. szept. végén jár le, párbér a hivataltól 42 p. m. rozs, szabadfajás a nyitra-perjési erdőben, pénzértéke 36 kor., községi segély 12 kor., ostyasütés, hirdetések és offerákból 36 kor., szentmisaalapít-

ványokból 34 kor., stóla-jövedelem 60 kor., államsegély 184 kor. Lakás áll: két szoba, konyha, kamra, istálló, fakamra, ól, a ház mellett egy holdas kert, gyümölcsös. A megválasztottnak kötelessége lesz az iskolaszék által reábizandó osztályok növendékeinek oktatása s vallás-erkölcsös nevelése, a kántori teendőknél a Canonica Visitatio szerinti elvégzése. A pályázatok alulírottához az iskolaszék címére *október 31-ig* küldendők, amely napon délelőtt 10 órakor fog a választás a templomban tartandó próba után megejteni. *Markovics Ferenc* plébános. Az állomás azonnal elfoglalandó. 1529 1—1

A **szentistvánkúti** róm. kath. népiskolához helyettes kántortanító kerestetik a folyó tanévre majus hó 31-ig. Fizetése: havi 50 korona ellátás nélkül, lakás és ostyasütésért 12 kor. Gregorián zenében való jártasság megkívántatik s ebbeli képességét okmányilag bizonyítani köteles. Okmányok *nov. 10-ig Bielek József* plébánoshoz, iskolaszéki elnökhöz küldendők. *Szentistvánkúti.* 1530 1—1

Barskisfaludi róm. kath. tanítói állomásra *nov. 3-ig* pályázat hirdettetik. Javadalom: 1000 kor. Lakás: ideiglenesen egy szoba, konyha és kamra. Jövő évben még egy szobát kap. Pályázhatnak férfi- és nőtanítók. Tannyelv magyar. Állás azonnal elfoglalandó. Felszerelt kérvényhez községi illetőségi bizonyítvány is melléklendő. *Barskisfalud (posta Barstaszár). Novotny János*, esperes-plébános. 1517 1—1

A **palásti** róm. kath. népiskolánál a tanítónői állásra pályázat hirdettetik. Javadalma: a községtől 100 kor., államsegély 900 kor., egy szobából álló lakás. Kötelessége a reábizott osztályt tanítani, a gyermekeket templomba vezetni és kézimunkát tanítani. Kérvények *nov. 3-ig* az iskolaszékhez küldendők. *Óberth Kálmán*, igazgató. 1518 1—1

Beteg kántortanító helyettesítésére 6 hónapra helyettes kerestetik. Fizetése havi 66 kor. és lakás. **Középtúr-** (Hont m.) *Iskolaszék.* 1537 1—1

Bánkeszi (Nyitra m.) róm. kath. népiskolánál tanítói állásra *nov. 2-ig* pályázat hirdettetik. Javadalma kertilletménnyel 1020 kor. s egy bútorozott szoba. Tanítónők is pályázhatnak. Az állás azonnal elfoglalandó. *Iskolaszék.* 1540 1—1

A **negyedi** tanítói (tanítónői) állásra *nov. 8-ig* pályázat hirdettetik. Fizetése 1000 kor., kertilletmény 20 kor., bútorozott szoba. Tanításnyelv magyar. *Kubicez Terenciusz*, isksz. elnök. 1544 1—2

A **búrszentpéteri** róm. kath. tót-magyar tannyelvű el. iskolánál egy III. tanítói állásra *nov. 2-ig* pályázat hirdettetik. Évi fizetése: 1000 kor., melyből 100 koronát a község pénztára, 900 koronát pedig az állam ad. Lakása két szoba, konyha, két kamra és pince. Fűtési faátalánya 193 kor. készpénzben, melyből a tanterem is fűtendő. Kertilletménye 20 kor. Kötelessége III—IV. osztályt vezetni, tanítónő megválasztása esetén a leányokat heti két órában kézimunkára és az ismétlős leányokat főlváltva oktatni. Pályázati határidő *nov. 2-ig*. Következő nap választás. A kérvények oklevél csatolásával *Necseszák Károly* búrszentmiklósi plébánoshoz, mint isksz. elnökhöz küldendők. 1532 1—1

Az **ardánfalvi** (Nyitra m.) kántortanítói állásra *november 5-ig* pályázat hirdettek. Javadalma: a díjlevel szerinti 1000 korona, mely havi részletekben folyósítják — a fat és stólat kivéve. Ez összegben államsegély: 483-02 kor. A valóságban azonban a jövedelem sokkal nagyobb. A javadalom részletesebb leírása a «Népnevelő» aug. 4-iki számában található. Pályázhatnak elsősorban férfitanítók, másodsorban nőtanítók és pedig az utóbbiak is végleges minőségben, ha a kántori teendőket is ellátják, egyébként segéditanítói minőségben. Ardánfalva, u. p. Radosna. *Jurik Károly* plébános. 1546 1—1

Tokod községben elhalálozás folytán megüresedett róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettek. A kántortanító javadalmazása: Kézpénzfizetés 328 kor., 16 ürmeter tűzifa váltására 96 kor., 19 kat. hold és 874 □-ól szántóföld, 1 hold és 405 □-ól rét, melynek átlagos haszonbéri értéke 432 kor., 9 hold szántóföld szántása, vetése és behordása, a rétkaszálás, gyűjtés, behordás váltása fejében 100 kor., 4 drb szarvasmarha legeltetési jogváltása 40 kor. Stóla-jövedelem (3000 lélek) 100 kor. Alapítványok után 456 kor. 16 hektoliter rozs párbér-váltása 127-20 kor. Lakás természetben két szoba, egy konyha, éleškamra, kocsiszin, pince, fakamra 200 kor., egynegyed hold kert 20 kor. Ostyasütés 252 kor. Mivel az elhunyt özvegye 6 hónapig élvezi, a stóla kivételével az összes járandóságokat, a megválasztott, a ki állását azonnal tartozik elfoglalni, illetményét ez idő alatt képezi a tanítói 1000 kor. alapfizetésből a havi esedékes részletek és a stóla. Pályázati határidő *nov. 10.* Választás *nov. 14.* Személyes megjelenés kívánatik. A megválasztott kötelessége egy osztály vezetése, az ismétlő-osztályban felváltva oktatni s a plébániatemplomban szokásos összes kántori teendők elvégzése. A pályázatok Tokod (Esztergom m.) *Meitner Lajos* világi elnök úrhoz küldendők. 1548 1—1

Farnadi (Esztergom m.) róm. kath. népiskolához helyettes tanítói állásra 1913. június 1-ig pályázat hirdettek. Fizetése: havi 101-66 kor. Kötelessége: a IV—VI. oszt. s a fiúismétlősök tanítása és a kántorságban segédkezés. Pályázhatnak mindkét nembeli okleveles tanítók. A megválasztott állását évközben el nem hagyhatja. Pályázatok Farnadra, dr. *Kun István* iskolaszéki elnökhöz intézendők *nov. 1-ig.* *Kapitány Béla* iskolaszéki jegyző. 1550 1—1

Egri érseki megye.

Sajóvárkony (Borsod m.) hitközség iskolaszéke az iskolájánál megüresedett IV. róm. kath. férfitanítói állásra *november 8-ig* terjedő határidővel pályázatot hirdet. Az állás javadalma: 1. Természetben lakás, mely két padlós szobából, előszobából, konyhából, kamrából, pincéből és verandából áll. 2. Az iskola pénztárából: 200 kor. fizetés és 20 kor. kertilletmény. 3. 800 kor. államsegély. Kötelessége: egy osztályt önállóan vezetni s szükség esetében, külön díjazással, az ismétlő leányiskola növendékeit is tanítani. A szabályszerűen felszerelt kérvények *Zombory Béla* sajóvárkonyi esperes-plébánoshoz küldendők. 1531 1—1

Besztercebányai egyházmegye.

A zólyombúcsi plébániához tartozó zólyomtúri róm. kath. fiúhitközségi újonnan szervezett tanítói állásra (tanítónő is lehet) *nov. 14-ig* bezárólag pályázat hirdettek. Fizetése az államtól 900 kor., a hitközségtől 100 kor., $\frac{1}{4}$ hold kertilletmény és minden gyerek után egy szekér tűzifa, melyből a tanterem is fűtetik. Lakása kétszobás. Személyes bemutatkozás előnyös. Az állás a választás megerősítése után elfoglalandó. A felszerelt kérvények róm. kath. plébániai hivatalhoz Zólyombúcsra beterjesztendők. 1549 1—1

Erdélyi egyházmegye.

A nagykásznói középponti róm. kath. iskolához segédkántortanítói állásra *október 31-ig* pályázatot hirdetünk. Fizetése 584 kor. kézpénz havi előleges részletek-

ben, 416 kor. pedig kepe és stóla. Kötelessége III—VI. fősosztály vezetése, minden második évben az ismétlő fiúk ellátása, a kántoriakban hetenként 2 nap s a szűkséghez mérten. Pályázatok «Nagykászon, plébánia, Csik m.» küldendők. *Iskolaszék.* 1502 1—1

Nagynyedí osztatlan róm. kath. fiúiskolához kántortanítói állásra pályázatot hirdetek. Javadalma 1200 kor. fizetés, 420 kor. lakáspénz, 20 kor. kertátalány és mintegy 200 kor. stólailetmény. Pályázati határidő *november 10.* amikor a kántorpróba is megejtetik választással együtt. Kötelességei díjlevelben foglaltnak. *Rada György* iskolaszéki elnök. 1511 1—1

Győri püspöki megye.

Dőr (Sopron m.) róm. kath. népiskolánál üresedésben levő osztálytanítói állásra pályázat hirdettek. Javadalmazása: 1. Egy szobából álló lakás, szükségese bútorzat, fűtéssel, 2. a hitközség pénztárából havi előleges részletekben 600 kor., 3. államsegélye 400 kor. Kötelességei: 1. Az elemi iskola I. II. III-ik osztályát tanítani, 2. az ismétlőiskolások leányosztályát oktatni, 3. a kántortanítónak a kántoriakban segítségére tartozik lenni, díjatalanul, 4. köteles a győregyházmegyei róm. kath. tanítóegyesületbe tagul belépni. Pályázhatnak férfiak és nők. Személyes megjelenés előnyben részesítették. Kérvények *november 7-ig* főt. *Ujlaki István* plébános, iskolaszéki elnök, Dőr (Sopron m.) küldendők. Választás *november 10-én* lesz. Állás azonnal elfoglalandó. 1513 1—2

Dunacsunba kántortanítói helyettest kereselek. Fizetés havi 80 kor., lakás, fűtés és a stóla. Nők pályázhatnak. *Pavitsich János* honvéd önkéntes iskola I. Pozsony. 1527 1—1

Edvei kántortanítói állásra «Népnevelő» 41. sz. hirdetett pályázatot *okt. 31-ig* meghosszabbították. Plébániahivatal Beled. 1538 1—1

Kalocsai érseki megye.

A **mozsori** róm. kath. iskolaszék a lemondás által megüresedett kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: 1. 100 kor. törzsfizetés, 200 kor. lakbér és 20 kor. kertilletmény az iskola pénztárából negyedévenként előre; 2. körülbelül 600 lélek után az itt szokásos stóladíjak; 3. 900 kor. államsegély; 4. az esedékes korpülékek. A megválasztandónak kötelessége lesz a tanításon kívül a kántori teendőket is ellátni és az Újvidék-Palánkai R. K. Tanító Egyesület állandó tagjának lenni. Kántori oklevél nem kívánatik ugyan, de a kántori teendőkből való jártasság a saját lelkészének bizonyítványával igazolandó. Az iskolaszékre címzett kérvényeket *okt. 31-ig* nt. *Kirschbaum Lajos* esperes úrhoz Titelet kell küldeni. 1558 1—1

A **veprődi** róm. kath. iskolához havi 100 kor. díjazással, hat hónapi időtartamra helyettesítő választatik. Kérvények *okt. 31-ig* Ft. *Bach János* ker. esperes úrhoz (Szilberek Bács m.) intézendők. Az állás azonnal elfoglalandó. 1507 1—1

Mátételkei Ilmapusztára róm. kath. tanítónő helyettesnek kerestetik december 1-ig, esetleg hosszabb időre. Fizetése havi 80 kor., lakás, egy bútorozott szoba és fűtés. Élelmezésről maga gondoskodik. Az állás azonnal elfoglalandó. Mátételke (Bácska). *Iskolaszék.* 1522 1—1

Kassai egyházmegye.

A «Népnevelő» 41. számában hirdetett **imregi** kántortanítói állásra újból pályázatot hirdetek. Választás *nov. 10.* *Iskolaszéki elnök.* 1515 1—1

A sztárai plébániához tartozó **Gödrös** községben a róm. kath. tanítói állásra *nov. 17-ig* terjedő időre pályázat hirdettek. Évi jövedelme: a hitközségtől 300 kor., egy kat. hold szántóföldnek használata. Államsegélyből 660 kor., fizetékiegészítés 34 kor. tandíjkárpótlás címén. Az állomás a megerősítés után azonnal elfogla-

landó. Tanítási nyelv: magyar; a tót nyelvnek ismerete szükséges. Pályázhatnak tanítónők is; a kellőleg fölszerelt kérvény a sztrárai róm. kath. plébániára küldendő. Az iskolaszéki elnökség. 1512 1—1

Erdőhorvátiba helyettes kántortanító kerestetik junius 30-ig. Fizetése 75 kor. havonként és stóla. Egy szoba és fűtés. Kérvények *nov. 1-ig Mayer Geyza* plébánoshoz küldendő. 1554 1—1

Nyitrai püspöki megye.

A **zsolnalitvai** (Trencsén m.) róm. kath. kántortanítói állásra *nov. 3-ig* pályázat nyitattik. Javadalmazás: a díjlevélben részletezett törvényes fizetésen kívül körülbelül 600 kor. kántori jövedelem. Az iskolaépület új, lakás csinos. Tót nyelv szükséges. Az állás azonnal elfoglalható. Folyamodványok az iskolaszékhez intézendők. 1526 1—1

Felsőszúcsi (Trencsén m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Jövedelme: községtől 328 kor., államsegély 400 kor., kiváltott stóla 74 kor., misealapítványokból 70 kor., esetleges korpótlékok, temetésekért körülbelül 200 kor., ostyasütésért 20 kor., évi offerákból 10 kor., tanterem fűtésére 15 méter fa, 15 méter fa saját használatára, 2 méter fa az ostyasütéshez. Ezenkívül 12 mérő föld, két házikert, két szoba, konyha, éléskamra és gazdasági épületek. Pályázhatnak okleveles kántortanítók, akik a magyar és tót nyelvben teljes jártassággal bírnak. A pályázatok *Aleithner József* plébános címére küldendő. 1524 1—1

Felsőszúcsi első róm. kath. tanítói állásra pályázat hirdetik. Jövedelme: községtől 530 kor., államsegély 470 kor. Lakása áll: egy szoba, éléskamra, konyha és házikertből. Pályázhatnak magyar és tót tudó okleveles tanítók és tanítónők. Pályázatok *Aleithner József* plébános címére küldendő. 1525 1—1

Trencsénfogasi róm. kath. népiskolához *nov. 10-ig* tanítói állásra pályázat hirdetik. Jövedelem: 1. szép lakás, két szoba, konyha és kamra, 2. 900 kor. államsegély és 150 kor. a hitközségi pénztárból. Csak férfitanítók pályázhatnak, kik a tót nyelvet bírják, mert szükség esetén a kántort helyettesíteni köteles. Az iskolaszék megbízásából *Barinka József* iskolaszéki jegyző. 1519 1—1

Barosházán (Trencsén m., vasuti állomás Bellus) megüresedett róm. kath. tanítói állásra *november 6-ig* pályázat hirdetik. Javadalma államsegéllyel kiegészített 1000 kor. fizetés, természetbeni lakás kerttel. Mellékjárandóság: női kézimunka tanításáért 80 kor. Az állás értesítéstől számítandó egy héten belül elfoglalható. *Pápay Endre*, esperes-plébános. 1536 1—1

A **trencsénselmeci** (Trencsén m.) róm. kath. elemi népiskolához tanítói állásra pályázat hirdetik *nov. 3-iki* határidővel. Fizetése: hitközségtől 800 kor., államsegély 200 kor., egy szoba s faátalány. *Tichy Cölesztin* iskolaszéki elnök. 1552 1—1

Pécsi egyházmegye.

Az **ortú-i** kántortanítóságra pályázatot hirdetek *nov. 2-ig*. Jövedelme: lakás és kert természetben, 922-28 kor. készpénz, 4 öl hasábfu, 3 kat. hold föld és a temető füve. Abaliget (Baranya m.) *Kopári Gyula*, iskolaszéki elnök. 1496 1—1

Az **ürgevárpusztai** osztatlan kath. iskolához november, december hónapokra helyettes tanító vagy tanítónő kerestetik. Fizetése: az összfizetésnek kétharmada, havi előleges részletekben. Az összfizetés: 1. 808 kor. alapfizetés, 2. 72 kor. tüziifa, 3. 40 kor. szántóföld használatának bér-értéke, 4. 20 kor. sertéslegeltetés, 5. 12 kor. tanítói gyűlésekre fuvar- és napidíj, 6. 46 kor. malom- s templomba való járáshoz fuvar, természetben, 7. 40 kor.

iskolaszéki gyűlésekre fuvar természetben, 8. 60 kor. orvos- és gyógyszerért járó fuvar természetben. Összes: 1158 kor., továbbá: egy szobából álló, legszükségesebb bútorokkal felszerelt lakás. Az állás *nov. 1-én* elfoglalható. Kérvények *Kovács Antal* gondnokhoz Szakály, (Tolna m.) intézendők. 1547 1—1

Liget fiókközségben a róm. kath. kántortanítói állásra *nov. 3-ig* pályázat hirdetik. Jövedelme: 200 kor. mindennapi, ismétlő-tandíjváltás a politikai község pénztárából, stolaris 30 kor., 5 kat. hold 1557 öl szántó, 853 öl rét, 70-50 kor. (bérletben 370 kor.) párber, munkaváltás, fapénz 503 kor., (jelenleg 600 kor.) fizetéskiegészítés 214 kor. Összesen: 1000 kor., két kis kert. Tannyelv magyar, német nyelv bírása előnyös. Személyes megjelenés kívántatik próbával, kántori oklevéllel. Választás *nov. 4-én*. Kötelessége a törvények értelmében oktatni és nevelni, az egyházmegyei tanítóegyesületbe belépni. Kérvények Magyarországra (Baranya m.) küldendő. *Kemény Boldizsár* esp.-pléb. 1523 1—1

Rozsnyói püspöki megye.

A **csoltói** róm. kath. elemi iskolához, míg a tanító katonai kötelezettségét teljesíti, helyettes kerestetik, ki misét és temetést végezni tud. Díjazás havi 30 kor., teljes ellátás és stóla. Csakis fiatalok pályázhatnak, esetleg olyanok, kik az orgonálásához értenek és az éneket elvállalják. Okmányait azonnal küldje a csoltói (Gömör megye) plébániahivatalhoz. 1543 1—1

A **budaszállási** (Nógrád m.) róm. kath. tanítói állásra *nov. 3-ig* pályázat hirdetik. Javadalma: kétszobás lakás, konyha, kamara, istálló, készpénzben, természetben 304 kor., államsegély 600 kor., tandíjpótlás 96 korona. Kötelessége: osztatlan iskola vezetése, ismétlők oktatása és hittan tanítása. Tót nyelv ismerete szükséges. Tanítónők is pályázhatnak. Divény, *Szokolovszky Erace* pléb. 1555 1—1

Székesfehérvári egyházmegye.

A **lovasberényi** (Féjér m.) róm. kath. iskolaszék *nov. 10-ig* egy osztálytanítói állásra pályázatot hirdet. Jövedelme: az államtól 600 kor., hitközségtől 400 kor., 40 kor. fajárandóság, 20 kor. kertilletmény és egyszobás lakás a szükséges bútorzzal. Ismétlőiskolát is köteles tanítani. A kántori teendőkből való jártasság megkívántatik. Az állás azonnal elfoglalható. Csak a hadkötelezettségnek elegendően tett egyének pályázhatnak, ami igazolandó. Okmányokkal felszerelt kérvények Főt. *Kriszty Károly*, esp.-pléb. úrhoz küldendő. 1504 1—1

Szepesi püspöki megye.

A **babini** (Árva m.) róm. kath. tanítói állásra *okt. 29-re* pályázat hirdetik. Tót tannyelv. Tanítónők is pályázhatnak. *Iskolaszék*. Hrustin. 1449 2—2

Klin ad Námesztó községbe, folyó tanévre okleveles kántortanítót helyettesítésre keresek. *Machay Kálmán* egyéves, önkéntes Pozsony 13. honvéd gyalogezred. 1516 1—1

Szepesudvardi róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat *nov. 10-re* kihirdetik. Választás délután. Törvényes fizetés lakással. Tanítási nyelv magyar-tót. A tanító köteles a távollakó lelkész helyett a hittan tanítani. Kántori teendők tót. Kérvények küldendő róm. kath. plébániahivatalhoz Ruszkin (Szepes m.), posta helyben. *Iskolaszék*. 1542 1—1

Szombathelyi egyházmegye.

Badafalvai (Vas megye, posta: Nagyalu) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalma: két szoba, éléskamra, konyha, pince, kert, gazdasági épü-

letek, keszpenzben államségéllyel együtt 614 kor., gazdaság stóla határozott összegben 25 kor. és egyebek megbecsülve 386—1000 korona. Magyar-német nyelv, valamint orgonálásban teljes jártasság okvetlenül megkívánatik. Kötelességei díjvel szerint. Állás azonnal elfoglalandó. Kérvény címzendő plébániahivatalnak.

1487 2—3

A felsőrönöki kántortanítói állásra november 6-ig bezárólag pályázat hirdettetik. Jövedelme: 1132 kor., csinos lakáson kívül. Kötelessége a díjvel szerint. Az állomás azonnal elfoglalandó. Felsőőrnök u. p. Alsőrönök (Vas m.)

1499 1—2

A kebeleszentmártoni róm. kath. iskolánál osztálytanítói állásra pályázat hirdettetik. Fizetése: 800 kor. államségély, 200 kor. a hitközségtől, 20 kor. kertilletmény, egy butorozott szobából álló lakás fűtéssel. Kötelessége a rabizandó osztályok és az ismétlősök oktatása. Tanítónok is pályázhatnak. Csak eredeti, vagy közjegyzőileg hitelesített okmányok fogadhatók el. Pályázatok november 3-ig plébániahivatalhoz Lendvavásárhely (Zala m.) küldendők.

1503 1—1

Ujhegyi róm. kath. iskolánál III-ik tanítói állásra pályázat hirdettetik nov. 3-ig törvényes illetményekkel. Tannyelv magyar, segédnyelv horvát. Állás azonnal elfoglalandó. Iskolaszék. p. Pusztaszentmihály (Vas m.)

1539 1—1

A szemenei (Vas m. állomás Rum p. Kám) róm. kath. iskolaszék az osztálytanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma: 900 kor. államségély, 100 kor. a hitközségtől és 20 kor. kertilletmény, 2 szoba, konyha, éleškamra és faház. Kötelességei a díjvel szerint. Nők is pályázhatnak. Határidő november 3. Folyamodások főt. Limperger Mihály plébános, isksz. elnök címére küldendők (Egervölgye p. Kám). Állás azonnal elfoglalandó.

1535 1—1

A hársligeti róm. kath. népiskolánál megürelt II. osztálytanítói állásra nov. 3-ig pályázat hirdettetik. Javadalma: 900 kor. államségélyből, 100 kor. községtől, 20 kor. kertválság, 1 szoba az iskolaépületben. Csak nőtlen tanítók és tanítónők pályázhatnak. Az állás azonnal elfoglalandó. Bélatinc (Zala m.), Zrínyi Károly pléb., isksz. elnök.

1553 1—1

Helyettes kántortanító kerestetik Rábakeresztúrra (Vas m.) 1913. június végéig. Fizetése fix havi 100 kor., mellékjövedelem havonta kb. 40—50 kor. Kétszobás lakás, konyha, gazdasági épület. Ajánlatok Martin Antal plébános, iskolaszéki elnökhöz intézendők. Az állás sürgősen elfoglalandó.

1557 1—1

Veszprémi egyházmegye.

Az ajkarendeki (Veszprém m.) róm. kath. osztálytanítói állásra pályázat hirdettetik. Javadalma: a hitközségtől 400 kor., államségély 600 kor., kertilletmény 20 kor., egy butorozott szoba fűtéssel ezen tanévben. Jövő tanévben már két szoba, konyha stb., mert most épül az új iskola és tanító-lakások. Kötelességei: az iskolaszék által kijelölt tanteremben és osztályokat oktatni, ismétlők oktatása és kántoriakban segédkezés, gyermekeket templomba és körmenetekre elvezetni, ott reájuk felügyelni. Választás nov. 3-án. Tannyelv magyar, de a német nyelv ismerete szükséges. Az állás azonnal elfoglalandó. Folyamodványok a róm. kath. iskolaszék elnökének Ajkarendek, u. p. Bakonygyepes címzendők.

1551 1—1

A csóti (Veszprém) plébániához tartozó bébi kántortanítói állásra pályázat hirdettetik. Javadalma: 2 szobás lakás melléképületekkel, 7 kat. jó föld, Munkaválság 310 kor., 40 mérő rozs, 10 mérő buza, szabad legeltetés, ismétlősök után 60 kor. Tandíjválság 72 kor., párbér 60 kor., stóla 50 kor., 8 öl fa házhoz szállítva. Esetleges új osztály építése az udvarban történik. Német nyelv szükséges. Enekpróba és választás november 2-án délelőtt 10 órakor. Állás azonnal elfoglalandó. Stenger Gyula plébános.

1541 1—1

A habóti (Zala m.) kath. elemi iskolánál osztálytanítói állásra nov. 3-ig pályázat hirdettetik. Javadalom 1000 kor., szoba, fűtés, takarítás. Kántorságban néha segédkezik. Kérvények a habóti iskolaszék elnökéhez intézendők. Hadmentesek előnyben részesülnek. Az állás azonnal elfoglalandó. Király Elek elnök.

1508 1—1

Vindornyaszőllős (Zala m.) fiókhítközségben, róm. kath. iskolához osztálytanítói állásra pályázat hirdettetik. Jövedelme: díjvel szerint 1000 kor., kétszáz korona aranyos részletekben, évnegyedenként a község pénztárából, 800 kor. pedig havonkénti részletekben, államségély címén. Butorozott egyszobás lakás, fűtéssel és takarítással. Kötelessége: a kijelölt osztályokat tanítani, az összes iskolásgyermekeket templomba és körmenetekre vezetni, ott reájuk felügyelni, szükség esetén a kántorságban és irodai munkákban segédkezni, az ismétlősök tanítását megosztani és az egyházmegyei «Gondviselés»-alpnak tagjává lenni. Határidő november 3. Az állás nov. 10-én elfoglalandó. Okleveles és kántorságra is képesített, vagy abban jártas tanítók kellően fölszerelt kérvényüket a kiscsörbői (Zala m.) plébániahivatalhoz küldjék.

1497 1—1

Szentpéteruri róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettetik. Javadalma: lakás értéke 120 kor., 2 1/2 kat. hold szántó a 90 kor., minden házaspártól 1/3 p. m. rozs, jelenleg 420 pár után a 980 kor. Lélekpénz 82 kor. Borkollekta körülbelül 20 hektoliter értéke 720 kor. Iskolaalapítványból 100 kor. Stóla atlag 140 kor. Marhái, sertéseinek legelőjog körülbelül 60 kor. Harangoztatásért ha elfogadja, minden hold ősz után 1—1 kéve rozs, vagy buza értéke 225 kor. Szenajárandóság értéke 60 kor. Tandíjpótló államségély 80 kor., összes 2761 kor. Kötelességei díjvel szerint. Pályázók kérvényüket legkésőbb nov. 19-ig alulírott iskolaszék elnökéhez küldjék. A választás a reggeli órákban ejtetik meg, melyre a pályázók személyes megjelenése keretik. Utazás nem díjaztatik. A megválasztott kántortanító tartozik állomását egy hét leforgása alatt elfoglalni. Naup Márton plébános, isksz. elnök.

1520 2—1

Szentpéteruri osztálytanítói állomás üresedésbe jöven, erre nov. 6-ra pályázat nyitattik. Javadalma 1000 kor., melyből 100 kor. hitközségtől, 900 kor. államségélyből, egy butorozott szoba s kertilletmény fejében szobája fűtése. Kötelességei díjvel szerint. Kérvények alulírott iskolaszéki elnökhöz küldendők. Az állomás azonnal elfoglalandó. Naup Márton plébános, iskolaszéki elnök.

1521 1—1

Az osztópáni róm. kath. népiskolánál üresedésben levő osztálytanítói állásra pályázat hirdettetik nov. 3-iki határidővel, mely napon a választás megejtetik. Pályázhatnak a kántoriakban teljesen jártas férfitanítók. Javadalma: havi előleges részletekben a hitközségtől 100 kor., államségélyből 900 kor., egy butorozott szoba fűtéssel és takarítással. Kötelessége: a rabizott osztályokban a gyermekeket vallásos és hazafias szellemben nevelni és tanítani, őket naponként a templomba elkísérni, valamint a körmeneteknél rájuk felügyelni, ismétlősokokat tanítani, a kántori teendőkből segédkezni. Köteles a veszprémi «Gondviselés» segélyegyletnek tagjává lenni. Állás azonnal elfoglalandó. Kérvények Viniss Fülöp plébános, iskolaszéki elnökhöz küldendők.

1534 1—1

Pályázat a nyími leányhitközségi róm. kath. iskolánál kántortanítói állásra. Jövedelme: lakás két szoba, meleg konyha, kamara, ólak stb. konyha és szilváskert. 1800 hold rétért a hitközségtől 207 50 kor., a hitközségtől 600 kor., államségélyből 295 kor., Ferenc József alapítványból 47 50 kor., ismétlők oktatásáért polg. községtől 20 kor., stólaból 30 kor., összesen 1200 kor. Köteles a mindennapi és ismétlősokokat tanítani és a Gondviselés nyugdíjintézetnek tagja lenni. Kérvények a ságvári (Somogy m.) plébániahivatalhoz küldendők. Választás november 5-én.

1533 1—1

Jobb sorsra érdemes kath. nőtlen 31 éves kántortanító kéri a tisztelt kollegáit, hogy tót vagy magyart

helyre álláshoz juttassák. Állását önhibáján kívül vesztette el. N. J. kantortanító Uzapanyt u. p. Felsőbalog (Gömör vm.) 1498 1-1

Nevelőül kerestetik okl. róm. kath. tanító. Egy fiút kellene a gymnasium II. oszt. tanítani. Ajánlatok fizetési igény megjelölésével *Kerekes György Székelyvécze* (Udvarhely m.) címre küldendő. 1528 1-1

CSODA- rajzmintatár 1 könyvben, amely a népiskola mind a hat osztályában tanítandó rajzokat módszeres kidolgozásban, részben színes képekkel tartalmazza. — Megrendelhető 1-70 K előleges befizetése mellett (Maros-Torda vm.) 1536-1

Stampay ének- és imakönyve.

(XIX-ik kiadás, 256 oldal.)

Félvászonban 30 fillér, egészvásznonban 50 fillér, bőrkötésben 3 K 20 fillér. Tízre egy ingyen, kotta is ingyen. Utóbbi kötve 50 fillér. **Köbölkúton** (Esztergom m.) 1471-1

Mária énekeink *legszebb gyöngyei, 100 szebbnél szebb ének díszes orgonakisérettel, 2 részben. Egy-egy rész 3 kor. együtt a kettő 5 kor. 48 csinos és dallamos orgonadarab 2-40 kor.* 379 23-26
Zámbó Károly kántor, Szeged.

A MAGYAR FÖLDRAJZI INTÉZET R.-T.

(BUDAPEST, V. RUDOLF-TÉR)

VILÁGATLASZA

a magyar könyvpiac szenzációja, a kartografia remeke.

130 térképlepon sok 100 000 helynév, névmutatóval, szöveggel

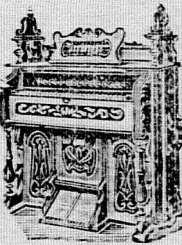
Ára **42** korona.

ELŐFIZETÉSI feltételekről, továbbá előfizetést gyűjtőknek adandó kedvezményekről (ingyen példány) a prospektus nyújt tájékoztatást.

1545 1-2

Elismert elsőrangú műremek csak a **Zimmermann-féle** harmoniumok! Az előkelő valódi **Zimmermann-féle**

HARMONIUMOK

legelőnyösebben beszerezhetők közvetlen a monarchia vezér-képviselői:

HÖRL NÁNDOR
Pozsony, Ferenciek-tere 4.

Főtiszt. papság és tanároknak kényelmes részlettízetés.

Harmonium-katalogus ingyen!

Üzletek: Lipse, Szent-Pétervár, Moszkva, Riga és London.

50 új gyászmise ofertorium 1 kor. Orgonahangok 3, 4 és 5 korona. 469 23-39

MULNÁR JÓZSEF kántor, Kunszentmiklós

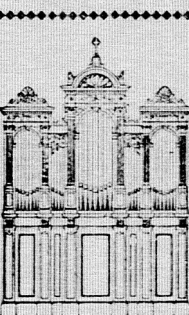
Dallamos präludiumok az összes hangnemből 4 kor.

Miatyánk, Üdvözlégy (ének) 2 kor. **Ünnepi daloskönyv** gyermekkarrá 3 kor. vegyeskarrá 3 kor.

Népszöveg-ségi induló férfikarra 75 fillér. **Kontor Elek**

Megrendelést kér
kollegánk Budapest, II., Albrecht-út 7. szám.

ORGONAÉPÍTÉSI MŰINTÉZET

RIEGER OTTÓ

hazánk legnagyobb orgonájának (a királyi orgonájának a koronázási templomán) alkotója, vilamos gépekkel berendezett cs. és királyi udvari orgonagyára Budapest, VII., Garay-utca 48. Cs. és királyi udvari szállító. A párisi, bécsi, stb. kiállításokon kitértetve. Kedvező fizetési feltételek mellett pneumatikai nemeshangu orgonákat szállít. Mindennemű orgonajavításokat és hangolókat lelkiismeretes pontossággal teljesít.

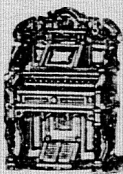
Tervezeteket és mintarajzokat kívánatra díjmentesen küld. 64 2-52

Orgona-harmoniumokat

mindkét rendszer szerint legelőcsöbben szállít

PAJKR REZSŐ ÉS TSA

Budapest, X., Delej-utca 25 B (Tisztviselőtelep).

Pedálos harmoniumok mindkét rendszer szerint és minden nagyságban pontos orgona-mértékkel templomok, szemináriumok részére és mint gyakorló orgonák.

Bérmentes szállítás az utolsó vasuti állomásig

Tanéroknak s lelkészeknek különösen szíves figyelemmel. Árjegyzék ingyen és bérmentve. Részlettízetés engedélyezve.

Kérjen árjegyzéket, pianók és pianínókról.

A vonatok indulása Budapest k. p.-udvarról				A vonatok érkezése Budapest k. p.-udvarra											
vonat-szám	óra	perc	vonat-neve	hová	vonat-szám	óra	perc	vonat-neve	honnan						
Délelőtt				Délelőtt				Délelőtt							
1110	8:40	sz. v.	Balatonföld, Tapolca	94	8:20	gy. v.	Belgrad, Konstantin	339	5:10	v. v.	Berlin, Ruttká	835	12:15	sz. v.	Hatvan
317	8:45	sz. v.	Budapest	112 H	8:25	sz. v.	Nagykátá	445	5:20	sz. v.	Debrecen, Nagyvárád	1301	12:30	gy. v.	Poprad-Felka, Kassa
202	8:50	gy. v.	Budapest, Berlin	1016	8:30	sz. v.	Paks	309	5:30	sz. v.	Hatvan	919	12:40	sz. v.	Kunszentmiklós-Tass
213	8:55	sz. v.	Budapest	322	4:25	sz. v.	Gödöllő	1905	5:30	sz. v.	Eszék, Tapolca	234	1:00	sz. v.	Torbagy
2513	9:00	gy. v.	Wien, Graz, Sopron	606	5:00	gy. v.	Arad, Bukarest	609	5:45	sz. v.	Brassó, Arad	514	1:10	sz. v.	Nagykátá
2512	9:05	sz. v.	Kassa, Csorba	410	5:10	sz. v.	Miskolc	909	5:45	sz. v.	Sofia, Bród, Belgrad	327	4:20	sz. v.	Pácel
1008	10:00	gy. v.	Fiume, Torino, Roma	6	5:15	gy. v.	Wien	19	5:50	sz. v.	Torbagy	399	5:25	sz. v.	Gödöllő
614	9:10	sz. v.	Arad, Brassó	324	5:20	sz. v.	Gödöllő	313	6:00	sz. v.	Komárom	607	6:15	sz. v.	Brassó, Debrecen
615	9:15	sz. v.	Arad, Brassó	5149	5:40	sz. v.	Nagykátá, Szolnok	17	6:05	sz. v.	Stanszlau, M.-Sziget	15	6:20	sz. v.	Győr
402	9:20	sz. v.	Maranarosszigt	920	6:05	sz. v.	Ruttká, Berlin	1707	6:15	sz. v.	Stanszlau, M.-Sziget	1507	6:25	gy. v.	Poprad-Felka, Kassa
403	9:25	sz. v.	Budapest, Graz, Trieste	1094	6:15	gy. v.	Kunszentmiklós-Tass	11	6:25	sz. v.	Wien	1705	7:00	sz. v.	Stanszlau, M.-Sziget
404	9:30	sz. v.	Gödöllő	510	6:15	sz. v.	Kolozsvár, Brassó	1007	6:50	sz. v.	Fiume	607	7:20	sz. v.	Sofia, Belgrad, Bród
405	9:35	sz. v.	Budapest, Graz, Trieste	328	6:25	sz. v.	Hatvan	1007	6:50	sz. v.	Fiume	607	7:25	sz. v.	Bukarest, Arad
406	9:40	sz. v.	Budapest, Graz, Trieste	328	6:40	sz. v.	Hatvan	315	7:00	sz. v.	Gödöllő	421	7:35	v. v.	Szerencs
407	9:45	sz. v.	Budapest, Graz, Trieste	328	6:45	sz. v.	Hatvan	1305	7:10	sz. v.	Graz, Fehring	305	7:45	sz. v.	Berlin, Ruttká
408	9:50	sz. v.	Budapest, Graz, Trieste	328	6:50	sz. v.	Hatvan	509	7:20	sz. v.	Brassó, Kolozsvár	25	7:50	sz. v.	Beske
409	9:55	sz. v.	Budapest, Graz, Trieste	328	6:55	sz. v.	Hatvan	917a	7:25	sz. v.	Kunszentmiklós, Tass	109	8:05	sz. v.	Tapolca, Balatonföld
410	10:00	sz. v.	Budapest, Graz, Trieste	328	7:00	sz. v.	Hatvan	317	7:30	sz. v.	Gödöllő	609	8:15	sz. v.	Fiume, Bród
411	10:05	sz. v.	Budapest, Graz, Trieste	328	7:05	sz. v.	Hatvan	317	7:40	sz. v.	Hatvan	405	8:20	sz. v.	Lavone, Maranarosszigt
412	10:10	sz. v.	Budapest, Graz, Trieste	328	7:10	sz. v.	Hatvan	21	7:45	sz. v.	Beske	9	8:45	sz. v.	Wien, Graz
413	10:15	sz. v.	Budapest, Graz, Trieste	328	7:15	sz. v.	Hatvan	1003	8:00	gy. v.	Roma, Trieste, Fiume	1541	9:50	sz. v.	Csorba, Kassa
414	10:20	sz. v.	Budapest, Graz, Trieste	328	7:20	sz. v.	Hatvan	911	8:10	sz. v.	Sarajevó, Belgrad	27	9:00	sz. v.	Beske
415	10:25	sz. v.	Budapest, Graz, Trieste	328	7:25	sz. v.	Hatvan	1513	8:15	sz. v.	Csorba, Kassa	381	9:10	sz. v.	Pácel
416	10:30	sz. v.	Budapest, Graz, Trieste	328	7:30	sz. v.	Hatvan	1915	8:20	sz. v.	Paks	1907	9:15	sz. v.	Vinkovce, Pecs
417	10:35	sz. v.	Budapest, Graz, Trieste	328	7:35	sz. v.	Hatvan	513	8:35	sz. v.	Bukarest, Kolozsvár	905	9:20	gy. v.	Brassó, Arad
418	10:40	sz. v.	Budapest, Graz, Trieste	328	7:40	sz. v.	Hatvan	321	8:45	sz. v.	Hatvan	294	9:25	sz. v.	Triest, Torbagy
419	10:45	sz. v.	Budapest, Graz, Trieste	328	7:45	sz. v.	Hatvan	13	9:20	sz. v.	Győr	303	9:35	gy. v.	Berlin, Ruttká
420	10:50	sz. v.	Budapest, Graz, Trieste	328	7:50	sz. v.	Hatvan	307	9:25	sz. v.	Berlin, Ruttká	1001	9:35	sz. v.	Roma, Fiume, Pecs
421	10:55	sz. v.	Budapest, Graz, Trieste	328	7:55	sz. v.	Hatvan	1005	9:35	gy. v.	Fiume, Tapolca	915	9:45	sz. v.	Kisváros
422	11:00	sz. v.	Budapest, Graz, Trieste	328	8:00	sz. v.	Hatvan	913	9:35	sz. v.	Szatmár	403	9:55	gy. v.	Lemberg, M.-Sziget
Délután				Délután				Délután							
612	12:30	sz. v.	Arad, Brassó, M.-Sziget	610	8:30	sz. v.	Arad, Brassó	323	12:10	sz. v.	Gödöllő	A vonatok érkezése Budapest-Józsefvárosra. Délután			
613	12:35	sz. v.	Arad, Brassó, M.-Sziget	610	8:35	sz. v.	Arad, Brassó	611	12:30	sz. v.	Bukarest, Arad	5179	4:40	sz. v.	Nagykátá
614	12:40	sz. v.	Arad, Brassó, M.-Sziget	610	8:40	sz. v.	Arad, Brassó	301	12:40	gy. v.	Berlin, Ruttká	511	5:00	sz. v.	Szolnok
615	12:45	sz. v.	Arad, Brassó, M.-Sziget	610	8:45	sz. v.	Arad, Brassó	903	1:00	sz. v.	Konstantinápoly	311	5:10	sz. v.	Gödöllő
616	12:50	sz. v.	Arad, Brassó, M.-Sziget	610	8:50	sz. v.	Arad, Brassó	401	1:05	sz. v.	Lemberg, Kassa	917	6:11	sz. v.	Kunszentmiklós-Tass
617	12:55	sz. v.	Arad, Brassó, M.-Sziget	610	8:55	sz. v.	Arad, Brassó	7	1:20	sz. v.	Wien, Sopron	A vonatok érkezése Budapest-Józsefvárosra. Délután			
618	1:00	sz. v.	Arad, Brassó, M.-Sziget	610	9:00	sz. v.	Arad, Brassó	601	1:25	gy. v.	Bukarest, Arad	A vonatok érkezése Budapest-Józsefvárosra. Délután			
619	1:05	sz. v.	Arad, Brassó, M.-Sziget	610	9:05	sz. v.	Arad, Brassó	1	1:30	sz. v.	London, Paris, Wien	A vonatok érkezése Budapest-Józsefvárosra. Délután			
620	1:10	sz. v.	Arad, Brassó, M.-Sziget	610	9:10	sz. v.	Arad, Brassó	1294	1:40	sz. v.	Sarajevó, Bród, Szatmár	A vonatok érkezése Budapest-Józsefvárosra. Délután			
621	1:15	sz. v.	Arad, Brassó, M.-Sziget	610	9:15	sz. v.	Arad, Brassó	1941	1:55	sz. v.	Eszék, Pecs	A vonatok érkezése Budapest-Józsefvárosra. Délután			
622	1:20	sz. v.	Arad, Brassó, M.-Sziget	610	9:20	sz. v.	Arad, Brassó	1301	2:10	sz. v.	Graz, Fehring	A vonatok érkezése Budapest-Józsefvárosra. Délután			

1. December 15-től bezárólag január 31-ig közlekedik. 2. Csak vasár- és ünnepnapokon közlekedik. 3. Nagykátáról Szolnokig csak szombaton közlekedik. 4. Csak március 1-től közlekedik. 5. Csak szombaton közlekedik. 6. Fiumeről Adony-Pástaszabolcig csak márc. 1-től közlekedik. 7. De. 15-től bezárólag jan. 31-ig közl. 8. Csak vasár- és ünnepnapokon közl. 9. Torontyáról Budapest-Kisvárosig csak vasár- és ünnepnap előtti közl. 10. Csak hetvenhárom naponta közl. 11. Csak szombaton közlekedik.

A vonatok indulása Budapest ny. p.-udvarról.				A vonatok érkezése Budapest ny. p.-udvarra							
vonat-szám	óra	perc	vonat-neve	hová	vonat-szám	óra	perc	vonat-neve	honnan		
Délelőtt				Délelőtt				Délelőtt			
114	8:00	sz. v.	Vác	176	5:50	sz. v.	Rákospalota-Ujpest	139	4:10	sz. v.	Nagyváros
112	8:10	sz. v.	Rákospalota-Ujpest	128	6:00	sz. v.	Parkány-Nána	4113	5:05	sz. v.	Esztergom
112	8:20	sz. v.	Esztergom	724	6:10	sz. v.	Cegléd	115	5:15	sz. v.	Rákospalota-Ujpest
112	8:30	sz. v.	Szeged, Szolnok	144	6:15	sz. v.	Nagyváros	121	5:25	sz. v.	Ersékujvár
4102	8:35	sz. v.	Esztergom	724	6:30	sz. v.	Cegléd, Ocsa	415	5:35	sz. v.	Wien, Berlin
110	8:40	sz. v.	Rákospalota-Ujpest	114	6:40	sz. v.	Esztergom	133	5:50	sz. v.	Nagyváros
692	8:45	sz. v.	Lajosmizse, Keeskenet	726	6:45	sz. v.	Cegléd, Szolnok	725	6:00	sz. v.	Cegléd
702	8:50	sz. v.	Wien, Paris, Ostend	1406	6:50	gy. v.	Füzöny, Zsolna, Berlin	153	6:05	sz. v.	Rákospalota-Ujpest
700	9:00	sz. v.	Serevsz, Stanszlau	130	6:55	sz. v.	Parkány-Nána	6507	6:10	sz. v.	Lajosmizse
1402	9:05	sz. v.	Zsolna, Berlin	178	7:10	sz. v.	Rákospalota-Ujpest	721	6:20	sz. v.	Szolnok, Cegléd
139	9:10	sz. v.	Nagyváros, Wien	728	7:35	sz. v.	Cegléd	6014	6:25	k. o.	Konstantinápoly, Belgrad
138	9:15	sz. v.	Dunakeszi-Alag	608	7:40	sz. v.	Lajosmizse	7017	6:30	sz. v.	Konstantinápoly, Bukarest
708	9:20	sz. v.	Orsova, Bazias	132	8:00	sz. v.	Vác	1915	6:35	sz. v.	Nagyváros
712	9:25	sz. v.	Temesvár, Karaszd.	710	8:05	sz. v.	Bukarest, Bazias	1407	6:40	sz. v.	Berlin, Zsolna
134	9:30	sz. v.	Nagyváros	182	8:15	sz. v.	Dunakeszi-Alag	4105	7:10	sz. v.	Esztergom
4104	9:35	sz. v.	Esztergom	1408	8:40	sz. v.	Zsolna, Berlin	708	7:15	sz. v.	Bukarest, Bazias
114	9:40	sz. v.	Wien, Berlin	118	9:30	sz. v.	Wien, Paris	125	7:20	sz. v.	Parkány-Nána
160	9:45	sz. v.	Rákospalota-Ujpest	502	9:35	gy. v.	Bukarest, Stanszlau	727	7:25	sz. v.	Cegléd
162	11:00	sz. v.	Rákospalota-Ujpest	184	10:00	sz. v.	Dunakeszi-Alag	501	7:30	gy. v.	(Bukarest, Kolozsvár)
504	11:10	sz. v.	Lajosmizse, Keeskenet	706	10:15	gy. v.	Szeged, Bazias, Bukarest	157	7:40	sz. v.	(Maranarosszigt)
116	12:00	sz. v.	Wien	720	10:50	sz. v.	Kiskunfélegyháza	6501	7:50	sz. v.	Keeskenet, Lajosmizse
Délután				4116	11:10	sz. v.	Esztergom	155	7:55	sz. v.	Rákospalota-Ujpest
114	12:05	sz. v.	Rákospalota-Ujpest	9025	11:20	k. o.	Belgrad, Konstantinápoly	127	8:05	sz. v.	Parkány-Nána
714	12:10	sz. v.	Szeged	7024	11:30	exp. v.	Bukarest, Konstantinápoly	4107	8:15	sz. v.	Esztergom
1404	12:20	gy. v.	Zsolna, Berlin	146	11:35	sz. v.	Nagyváros	113	8:20	sz. v.	Paris, Wien
137	12:25	sz. v.	Nagyváros	A vonatok indulása Buda-Császárudvarról.				719	8:40	sz. v.	K.K. Felegyháza
4103	12:30	sz. v.	Rákospalota-Ujpest	4002	5:55	sz. v.	Esztergom	129	8:45	sz. v.	Nagyváros
706	1:00	sz. v.	Piliscsaba	4004	8:54	sz. v.	Esztergom	159	9:10	sz. v.	Dunakeszi-Alag
4104	1:05	tsz.	Dunakeszi-Alag	4006	12:15	sz. v.	Esztergom	705	9:25	gy. v.	Szeged
136	1:10	sz. v.	Wien, Paris	4008	12:57	sz. v.	Piliscsaba	1401	9:40	sz. v.	Berlin, Zsolna, Füzöny
604	1:15	sz. v.	Szatmár-Nemeti, Brassó	4010	2:11	sz. v.	Esztergom	4109	9:55	sz. v.	Esztergom
121	1:20	sz. v.	Parkány-Nána	4012	6:13	sz. v.	Dorog	161	10:30	sz. v.	Rákospalota-Ujpest
170	1:25	sz. v.	Rákospalota-Ujpest	4016	11:03	sz. v.	Esztergom	715	10:45	sz. v.	Szeged
4110	2:30	sz. v.	Esztergom	A vonatok érkezése Buda-Császárudvarra.				119	11:25	sz. v.	Galanta
168	2:30	gy. v.	Wien	4002	5:55	sz. v.	Esztergom	163	11:50	sz. v.	Rákospalota-Ujpest
120	2:35	sz. v.	Galanta	4004	8:54	sz. v.	Esztergom	157	1:55	sz. v.	Rákospalota-Ujpest
704	2:40	gy. v.	Bukarest, Bazias	4006	12:15	sz. v.	Esztergom	4111	2:05	sz. v.	Esztergom
722	2:45	sz. v.	Cegléd	4008	12:57	sz. v.	Pilis				